

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Indicibvs Illvstratvs Et Avctvs Concionatoriis

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Cap. III. Cur discipulorum aliqui, plus aliis, in hoc gymnasio vexentur.

ram mordaci aceto sit eluendum. Sed nati, eminem nisi crudelem & barbarum ex infantis ore aut manu panem rapere: ita & cenobiarcham cum nec fibimet nec aliis æquum cerneas, cui curæ non sit suos singulis horis ad auctius in celo præmium obtinendum evehere, quacunque demum id fiat ratione, sive reprehensionibus, seu contumeliis, sive ludibriis, seu accusationibus. Virtus ad versis agitata creescit, vulnere virefcit; inter injurias erigatur; inter miseria florere; Virtus sine adversatio marcescit. Religiosus ergo præses, qui horum negligens est, hos quidem tolerantia premio privat, illis autem exemplum patientia subtrahit, illis denique aniam præbet superbiendi, cum illis desit exercitium tuendæ modestiæ; uti terris etiam fertillissimis infelix lolium innascitur, si cultura cesserit, aut ros pluviaeque non rigent. Quod si cenobiarcha ritè ac ordinae facte, quando insontes etiam contumeliis excreet, cur amplissimi monasterii pater, Orbis gubernator Deus, qui Occano, & Cælo velut muris clausum continet monasterium suum; Cur hic, inquam, Magnus pater inique faciat, si filios suos fame, morbis, egestate, injuriis exerceat? Optima ratiocinatio. Et certè Virtus sine adversario marcescit. Vel hoc Quinti Metelli tum gravis, tum etiam alta in senatu sententia commonefret. Metellus devicta Carthagine, in frequenti senatu: Nescire se, agebat; bonine plus an mali Reipublicæ attulisset illa victoria, quoniam ut pacem restituendo profuisset, ita Hannibalem submovendo, non nihil nocuisset. Ejus enim transitu in Italiam; dormientem populi Romani virtutem excitatam dicebat: metyque debere, ne acri æmulo liberata, in eundem somnum revolveretur. In æquo igitur malorum posuit vri tecta, vastari agros, exhauriri ararium; & prisca roboris hebetari nervos.

En oraculum longè certissimum: Virtus sine adversario marcescit: sine cruce dormitat Patientia. Ergo salve o pretiosa crux, quæ Roxarum rubiginem detergis, quæ speculum opponis, ut nos ipsos discamus nosse, quæ in theatrum producis ad exhibendum patientiæ specimen, quæ coronas non navales, non obficionales, non civicas, non murales, non castrenses, sed caelestes porrigis, quæ ad omnigenam nos virtutem erudis, quæ deducis ad Deum. O ergo Domine hic punge, hic ure, hic seca, hic lacera ut in æternum parcas. Atque ubi deinceps amarior nobis calix ingeretur, quæriturque: Potestis vivere calicem? Animosè respondebimus. Possimus, possumus; divinis freti viribus, non nostris. Neque verò major est servus Domino suo. Si Ioab dux belli sub pelibus degat, turpe profus erit Vriam domi suæ molli lectulo decumbere. Turpissimum, sub capite cruento & spinis redimito, membra delicata, rosas & arpillis decorata cinnamomum & balsamum olere.

Nostrum igitur est, ex ætè scire. Deo sexcentas esse causas, cur discipulos suos in scholâ suâ exagitet, curis fatiget, doloribus premat, & profus asperet tractet. His plagis ad beatam immortalitatem erudimur: hæc itur ad vitam sempiternam. Non itaque, ait Augustinus, in flagello desiciamus, ut in Resurrectione gaudeamus.

CAPVT III.

Cur discipulorum aliqui plus aliis in hoc gymnasium vexentur.

Vetus discipulorum in scholis, & civium in urbibus querela est, alios plus aliis exagitari; his plurimum indulgeri, nihil illis; corvos discitti, cen-

Auris columbulas vexari. Non ritè hoc fieri; civibus æquali jure vivendum esse videri, cum tamen immorigeri, contumaces; ac refractarii plerumque plus favoris obtineant & præmii, quam optemus quique. Non pauci hæc de re conquesti sunt, & quidem sanctissimi viri. Hieremias vates: Quare, inquit, via impiorum prosperatur? bene est omnibus qui pravariantur, & iniqui agunt. Iobus de eodem conquestus: Quare, ait, impii vivunt & sublevari sunt, confortatique divitis. His non minus queritur Propheta Habacuc, dum propemodum expostulat; hoc modo: Quare respicis contemptores, & rases conculcante impio iustiores? Sanctissimus Rex David in has ipsas querelas devolutus: Mei autem panes moti sunt pedes, inquit, panes effusi sunt gressus mei, quia zelavi super iniquos; pacem peccatorum videns. Et dixi: ergo sine causa iustificavi cor meum. Frustra virtutem colimus, si nequitia virtute sit potentior; si amplioribus præmiis ornatur vitium quam virtus.

B Quisquis es, oculos in Orbem emitte, & videbis eos hic illic mori à quotum incolumitate pferimorum salus vertebatur; eos porro superstitēs vivere, quos nunquam nasci, melius fuisset, cerhes sanctissimos rapere ac latrocinari, eos qui neminem ledunt, miserè conflictari morbis: non paucos improbitissimorum emergere ad dignitatum apices, honestissimū quemque cum durâ egestate luctari. Quis hæc satis miretur? quis non etiam indignetur, passim florere vitium, virtutem laudari, & algerè? Ipse Augustinus: Nescimus, inquit, quo iudicio Dei bonus ille sit pauper, malus ille sit divops. Hunc jam scopulum ad quem impegerunt tot integerimi viri, amolierim è viâ. Huic igitur quæstioni respondendum: Cur in gymnasio patientiæ dociliores & modestiores laboribus urgeantur graioribus; & plerumque durius asperiusque tractentur; hoc est: Cur sæpe bonis malè sit, & malis bene.

§. I.

HVMANÆ rationi difficile videtur captu, Viam impiorum adeo prosperari. Si quis innocens Abel, in Adami familiâ, occiditur, si quis in adibus Iacob, obsequens Iosephus in fossam dejecitur, exteris venditur, in carcerem detruditur; si quis fervidus Elias, in exilium pellitur, fame cruciatur; si quis pius Daniel, ad leones damnatur; si quis patiens Iobus, à diabolo flagellatur; si quis sceleris purus Baptista, in Herodis vincula trahitur; si quis ardè amore Petrus, ad Neronis gladium rapitur. Evolve sacra oracula à primo Genesios ad ultimū Apocalypicos caput, nil penè crebrius spectabis, quam proborum calamitates. Ite, mortales, per eundæ retro secula, sacram profanamque historiam omnem pervestigate, nusquam non lacrymas sanctorum hominum deprehensuri.

D Athenis Sapiens Socrates, Phocion Bonus, Aristides Iustus, Miltiades Victor indigna patiuntur: Aristides exilio, alii morte puniti. Idem Romæ M. Cato sapientis viri exemplar, virtutum viva imago trahitur, vellicatur, truditur, sputis obruitur, prætura & toga ei detrahitur, è senatū in carcerem ducitur, & uti Socrates, in carcere mori cogitur; Rutilius & Camillus in exilio vivere; Pompejus & Cicero clientibus suis cervicem præbere jubentur Bonorum exitus sæpe mali, sæpe pessimi. Ecquis virtutem colat, si tam iniqua sunt virtutis præmia? In vinculis gemit Ioannes Baptista, Herodes inter delicias tripudiat. Lazarus fame moritur, opulentus ille Lazari carnifex in purpurâ quot diebus splendide epulatur? Multæ tribulationes iustorum, multæ profus, multæ. Quid hic Deus? an dormitat, an dissimulat? qui omnes capitis pilos, omnes acris passeruculos, omnia

Valer. l. 7. s. 2. post init.

Beati And. vocat.

Matt. c. 20. v. 22. Ioan. c. 15. v. 20. 2. Reg. c. 11. v. 17.

August. 10. 10. de verbis Domin. serm. 23. cap. 3.

Hier. c. 12. vers. 1. Iob. c. 21. vers. 7.

Habac. c. 1. vers. 3.

Psal. 72. v. 2. & 3.

vers. 13.

Aug. li. 10. de civit. cap. 2.

Sen. lib. de tranq. c. 15. post init.

Psalm. 33. vers. 20.

Gymnasium Patientiae. Pars I.

cujuscunque arboris folia habet numerata, nec illum ipso non annuente in terram defluit: hancie tot
2^a Psalm. 33. injurias spectare potest & tolerare? Quomodo sit Deus, & si est scientia in excelsis? Hic ille scopulus est: tot male trepidantium diffidentium infamis.

O mortales, nec rerum ignarus, nec injustus est Deus. Sapientissimè, justissimè rerum vices in Orbe mutantur, ut primi fiant novissimi, & novissimi primi, ut fontes puniantur, & dimittantur fontes. Hæc modò Saturnalia vivimus, improbi vigent, florent; probi jaagent, gemunt, dolentque; domini ferunt, servi dormitantur. Sed hoc quantillo tempore? Aliud decernet Aternitas. Nunc illi meliori vitæ præcludimus. Ne miremur in hoc lusu omnia susque deque verti, Virtutem præmi catenatis laboribus, vitium delicato frui otio. Nihil in terra sine causa fit. Aliquot caularum pandimus.

§. I.

Prima: Conformatas cum Christo. Nam quos præcivit; & prædeterminavit conformes fieri imaginis filii sui. Filium Deus ad nos misit: sed quam ille nobis, obsecro, imaginem sui exhibuit? Hominis contemptissimam, calamitosissimam, in cruce acti. En tibi, o homo, quam æmulis imaginem, cui conformis has. Omnis vita Christi, crux fuit merissima. Et quam tu tibi vitam fingis quietam, delictis affluentem, voluptatibus refertam? Christo, antequam nascatur, natalitia domus monstratur stabulum, vix nascitur, & ad mortem quaeritur: natus non eburneas argenteasve curas, sed stramineum præsepe occupat. Infantiam & juventutem inter labores & egestatem exigit. Testis ipsemet: Pauper sum ego, inquit, & in laboribus a juventute mea. Vbi concionari cepit, contumelias, irrisiones, omnis generis injurias excepit; non desierunt qui saxa tollerent ad eum lapidandum; qui ad montis jugum ducerent, ad eum præcipitandum. Denique, ad omnium injuriarum coronidem, in cruce moritur; in tumulo non suo sepelitur. Et quemadmodum pati cepit Christus, antequam natus est, ita patinon desit, postquam mortuus est. Post mortem, jam sepultus audit, seductor ille. De seipso Christus verissimè dixerit: In me transferent iræ tuæ, & omnes fluctus tuos induxisti super me. Hanc Deus imaginem filii proponit imitandam. Hic in palatine familiæ vestitu color est, hoc Principis colore insigniri est, variè affligi. Verissimè dictum: Totâ vita Christi crux fuit, & martyrium, & tu tibi quæris requiem & gaudium? A cademis quibusdam mos est, ut qui in domo sapientiæ degunt, unius sint vestitus: ita & Deus alumnis suis in gymnasio Patientiæ concolorem vult esse vestem; paribus cum filio insignibus vult eos amiciri; contemptu, irrisionibus, opprobriis, calumniis, calamitatibus velut veste operit; Prædeterminavit conformes fieri imaginis filii sui.

Altera causa: Calamitas & afflictio ignaviae stimulus est. Perique omnes labores fugitantes, ad ferias & ad otium pronississimi sumus. Hinc quando cessant stimuli, in somnum ignavissimum delabimur, non sine noxâ salutis nostræ. Vestem semper otiosam perrodunt tinea. Agrum ab aratro semper vacantem obtexunt spinæ. Aquam perpetuò stagnantem incolunt ranæ & rubetæ. Hominem extra calamitatis metas positum enervant delicta, occupant vitia. Nimirum dum dormiunt homines, venit ipimicus homo, & superseminat zizania. Dum Samson sinum Dalilæ dormiendo implet, & capillos & robur omne amittit, Philistæi cum excitarunt, sed jam malè attonsum & viribus destitutum. Scipio Nafica, illud Sapientiæ corculum, vel ideo deleri noluit Carthaginensium, ut essent qui Romanos dormire prohiberent. Deus ipse

Tertia causa: Augmentum fidei. Discitent oportet credere. Elyhas beatorum sedes, æternos damnatorum rogos credimus, sed quâ fide, obsecro, & quàm vivâ? oculus eò nequit peringere, nec ulli è celo aut inferis remeant, qui narrent quis illic rerum status sit. Hæc cogitatio non neminem torquet. Dixerunt enim cogitantes apud se non velle, non est qui agnus sit reversus ab inferis. Enimvero utrumque illud firmissimè credendum, nisi divinum Numen injustitiæ arguamus. Nam si Deus nec improbis supplicium, nec probis præmiû, quod ex pacto vult debere, inter has mortales moras tribuit, certè loco meliore non disferet virtutem liberalissimè remunerari. Atqui constat virtutis præmium hic plurimis negari, quos dura paupertas, quos morborum series, & agmina malorum cingunt. Sed nec improbis sua stat merces hoc vitæ curriculo, si quidem aurâ secundâ navigant, ventosque habent faventissimos, cum tamen procellosissimas maris procellas essent meriti. Illorum itaque spes in dies augenda, hi serò metuant, quem oderunt, futurum judicem. Nemo revera gratis bonus est, nec malus gratis est ullus. Quando igitur nemo tam improbus est, quin subindè, veluti per oblivionem nequitia, boni quid dicat faciãve, hoc quantumcumque est, præmio suo quali, ætemporaneo non destituitur. At supplicia improborum ad aternitatem spectantia differuntur, non auferuntur: Altissimus Eccl. 6. 5. est patiens redditor. Quapropter hic fides animanda est, ut è pœnis istis ac præmiis brevioribus, altissimè imbibat aternitatis & præmia, & supplicia.

Quarta causa: Intellectus illustratio. Valde laborandum est magistro in scholis, ut pueri paulatim sapere discant, & nubes abijcere; ut incipiant scire quàm nihil sciant. Hoc ipsum in Patientiæ gymnasio laborat Deus, ut vexatio det intellectum.

A Heræos, Gergezeos, Amorrhæos, Chananæos, Pherezeos, Hevæos & Iebuzæos robustissimos hostes in medio Israël constituit, ne Israël vitis indormiret, haberetque perpetuam pugnandi ac vincendi materiam.

Eo tempore, quo David nondum proclamatus Rex, ferarum latibula incolebat, nusquam ab insidiis securus, religioni sibi duxit, vel hostem capitalissimum Sathani attingere; partâ tranquillitate, jamque inter delicias otiosus fidelissimum Vriam litterulis occidere non reformidavit.

Ecclesia nunquam florentior, quàm cum afflictor inter cruces & gladios suorum martyrum pugnas & victorias spectavit. Eadem cujusque hominis ratio est; cum ab adversis quietus est, in somnum vergit, & vitia cogitat. Profectò ni fodiamur, vellemur; pungamur, in ignaviam defluimus; nisi aliquid intervenit, quod humane sortis admoveat, panè perpetuâ ebrietate sopimur. Sed observa hic mihi, quid quandoque in scholis faciat magister. Videri is duos suorum in divinis sedilibus dormientes, mox altum inclamans: Tu illic, inquit, dormis, tem putrum foudica, & somnum ei excute. Alterum distimulat videre dormientem. Ecce non utrumque jubet excitari? In promptu causa est. Alter adolescens doctis ac disciplinæ capax, brevi jubebitur repetere prælecta, linguæ ac ingenii prompti, atque hac nota magistro charus: Ille alter Endymion, scholæ fucus est & merus stupor; nunquam ferè taciturnus aut bonus, nisi cum dormit. Hunc talen neglectum præterit magister, eumque mavult dormire quàm garrere, & ceteros turbare: ita Deus dociliores ceteris sitique commendatioris urget, excitat, exercet: flagellat omnem filium, quem recipit.

§. II.

Tertia causa: Augmentum fidei. Discitent oportet credere. Elyhas beatorum sedes, æternos damnatorum rogos credimus, sed quâ fide, obsecro, & quàm vivâ? oculus eò nequit peringere, nec ulli è celo aut inferis remeant, qui narrent quis illic rerum status sit. Hæc cogitatio non neminem torquet. Dixerunt enim cogitantes apud se non velle, non est qui agnus sit reversus ab inferis. Enimvero utrumque illud firmissimè credendum, nisi divinum Numen injustitiæ arguamus. Nam si Deus nec improbis supplicium, nec probis præmiû, quod ex pacto vult debere, inter has mortales moras tribuit, certè loco meliore non disferet virtutem liberalissimè remunerari. Atqui constat virtutis præmium hic plurimis negari, quos dura paupertas, quos morborum series, & agmina malorum cingunt. Sed nec improbis sua stat merces hoc vitæ curriculo, si quidem aurâ secundâ navigant, ventosque habent faventissimos, cum tamen procellosissimas maris procellas essent meriti. Illorum itaque spes in dies augenda, hi serò metuant, quem oderunt, futurum judicem. Nemo revera gratis bonus est, nec malus gratis est ullus. Quando igitur nemo tam improbus est, quin subindè, veluti per oblivionem nequitia, boni quid dicat faciãve, hoc quantumcumque est, præmio suo quali, ætemporaneo non destituitur. At supplicia improborum ad aternitatem spectantia differuntur, non auferuntur: Altissimus Eccl. 6. 5. est patiens redditor. Quapropter hic fides animanda est, ut è pœnis istis ac præmiis brevioribus, altissimè imbibat aternitatis & præmia, & supplicia.

Quarta causa: Intellectus illustratio. Valde laborandum est magistro in scholis, ut pueri paulatim sapere discant, & nubes abijcere; ut incipiant scire quàm nihil sciant. Hoc ipsum in Patientiæ gymnasio laborat Deus, ut vexatio det intellectum.

Deus inimicos in medio Israël constituit, ne Israël vitis indormiret, haberetque perpetuam pugnandi ac vincendi materiam.

Sic hominem vellicet ne in ignavia influat.

Similiter.

Tertia causa: Augmentum fidei.

Sap. cap. 2. vers. 1. Fide tentum probis præmiû, improbis supplicium. Deum remuneraturum.

Quarta causa: Intellectus illustratio. Ias. 1. 28. vers. 19.

Rom. 8. vers. 29. Prima causa, cui boni in hoc mundo flagellantur est: Conformatas cum Christo.

2^a Psalm. 87. vers. 16.

Mat. 1. 27. vers. 63. 2^a Psalm. 87. vers. 8.

Thom. de Kemp. li. 2. c. 12. nu. 7.

Quæ vestis in gymnasio Patientiæ.

Secunda causa. Calamitas & afflictio ignaviae stimulus est.

Mat. 6. 13. vers. 25.

Sanè quàm miserè, quàm & fragiles ac caduci simus, non satis capimus, dum ipsa nobis miserè id persuadent. Tantè in super nos ipsos, amore deperimus, ut persuasissimum habemus deesse nobis vires ad multa perferenda. Sed testis in nos experientia, vel invitis oculis ingerit, docetque quanta possimus, si velimus, pro Christo ferre. Egrotorum plurimi ea patiuntur, quæ sani nunquam credidissent se pati posse. Sed & hoc patiendò discimus, quàm tenuis & exigua sit nostra patientia. Facile cuivis est patientem se gerere, cum quod patiat non habet. Iesus rex seipsum arguens: Ego dixi, ait, in abundantia meæ, non morabor in æternum. Avertisti faciem tuam à me, & factus sum conturbatus. Tam in bellum ac timidum Petrus se nunquam credidisset, nisi tam miserabili lapsu corruisset. In cænaculo magnificas spartit voces: Etsi oportuerit me mori tecum, non te negabo; etsi omnes scandalizentur, non ego. Sed paulò post qui esset didicit, Hanc ob causam Siracides hortatur: Fili in virâ tenta animam tuam, & si fuerit nequam, non des illi prestare. Qui non est tentatus quid scit? Opus est ad notitiam sui experimento. Nemo sciet quid possit, ne tu quidem ipse, si nullam tibi difficilior casus det occasiorem. Quousque tuba sonitus progrediatur, tunc sciri potest cum tuba inflatur. Piper integrum quàm sit odoriferum, tunc sentitur cum teritur. Testudo aut chelys, quàm correctas habeat fides, tunc cognoscitur, cum manus aut pecten admovetur. Quàm patiens fuerit beatissima Domini Mater, in stabulo Bethlemi, ex fugâ in Ægyptum, sub cruce Hierosolymis patuit. Benjaminus & Stephanus sanctissimi anachoretæ quàm & ipsi fuerint patientes, gravissimi eorum morbi pro testimonio dixerunt. Stephanus euidem cum putridos artus chirurgo secandos præberet, ipse interim quid temporis periret, manibus palmas contexit: tamque constanti ore sectiones omnes pertulit, perinde si corpus non suum secandum obtulisset. Cumque alii vel spectando dolores alienos sentirent, Stephanus iis: O filii, ait, quidquid Deus facit, ad bonum finem facit. Patiamur, & lætemur dum in stadio sumus. Melius est breviculo dolore corripi, quàm supplicis æternis involvi. Benjaminus, qui annis 80. ad virtutis amissum omnia egit, & quibuscunque morbis vel attacku solo mederi potuit, ipse miserandum in modum hydrope intumuit. Ad hunc Diocætorum antistes cum Euagrio & Palladio revisens: Adeste, seibat, & videte obscuro novum Iob, qui dolores incredibili condit patientiâ, sed & gratias agit, quod ægrotare sibi liceat. Quibus & ipse Benjaminus: Orate, inquit, filii, ne interior homo sit hydropicus. Corpus mihi non profuit, cum illi bene fuit; neque jam me lædit, cum tabescit.

Experientia docet nos quanta possimus pro Christo perferre.

Psalm. 29. v. 7. & 8.

Matt. c. 26. vers. 35. & 33. Eccli. c. 37. vers. 30. Ibsid. c. 34. v. 9. & 11.

Pall. c. 30. de Steph.

Pall. c. 13. & Heracl. in suo Paradiso c. 2. sine.

§. IV.

Quinta causa: Maximum profectus & argumentum, & incitamentum est afflictio. Preceptores in scholis plus operæ ab iis exigunt, de quibus amplior spes est eruditionis. Præclarissime Romanus Sapiens hæc de re differuit in hunc modum. Hos itaque Deus, quos probat, quos amat; inducat, recognoscit, exercet: eos autem quibus indulgere videtur, quibus parcere; molles venturis malis servat. Erratis enim si quem iudicatis exceptum: veniet ad illum diu felicem sua portio. Quisquis videtur dimissus esse, dilatus est. Quare Deus optimum quemque aut malè valerudine, aut aliis incommodis afficit? Quare in castris quoque periculosa fortissimis imperantibus? Duce lectissimos mittit, qui nocturnis hostes aggrediantur insidias, aut explorent iter, aut presidium loco dejiciant. Nemo eorum qui exeunt, dicit, Malè de me Imperator meruit: sed, Bene iudicavit. Idem dicant quicumque jubentur pati timidè ignavisque scibilia: Digni visi sunt Deo, in quibus experiretur, quan-

Quinta causa: Maximum profectus & argumentum, & incitamentum est afflictio. Senec. lib. de provid. cap. 4.

A tunc humana natura posse pati. Hanc itaque rationem Deus sequitur in bonis viris, quam in discipulis suis preceptores: qui plus labori ab his exigunt, in quibus certior spes est. Nunquid ga hominibus invidios esse Lacedæmonios liberos suos credis, quorum experiantur indolem publicè verberibus admodum? ipsi illos patres adhortantur, ut ictus flagellorum fortiter perferant, & laceros ac semianimes rogant perseverent vulnera præbere vulneribus. Quid mirum, si dure generosos spiritus Deus tentat? nunquam virtutis molle documentum est. Verberat nos & lacerat calamitas: non est scivitia: certamen est, quo sepius hoc adierimus, fortiores erimus. Quem diligit Dominus, castigat. Quo sensu Augustinus illustrat: Boni laborant, vers. 6. inquit, quia flagellantur ut filii, mali exultant, quia damnantur ut alieni. Ergo ne timeas flagellari, sed timeas exheredari.

B Ægyptius rex Pharaon in Hebræos infantes iniquissime decernens: Si, inquit, masculus fuerit, interficiam te illum. Origenes Manlianum hoc imperium sic exponit: Si rapum quemque videas, unum ex mille, ad dominum converti, & ea quæ æterna sunt querere, odisse delicias, amare continentiam, &c. hunc quasi masculum necare cupit Pharaon, rex Tartari, mille adversus eum machinis pugnat. Itaque nemini mirum videatur; corvis dari veniam, censurâ vexari columbas, insperatos felices, miseros esse virtutis cultores. Demetrii vox olim erat: Nihil mihi videtur infelicius eo, cui nihil unquam evenit adversi. Simili sensu dicebat Bias, infelicem eum qui infelicitatem non ferret. Hæc sapientium effata Romanus Sapiens illustrat testimonio firmans: Breve, inquit, tibi formulum dabo, quæ te mereris, quæ perfectum esse jam sentias: Bonum tunc habebis tuum, cum intelliges infelicissimos esse felices. Quis ergo Christiani sanguinis non miserum se iudicet, eo ipso quod rariis sit miser. Sexcentas hujus rei causas est assignare.

§. V.

Sed esto nullam indagare causam possimus, cur jure miser simus; nihilominus nec verbulo puniendum est contra magistri imperium. An non scholarem morem novimus? Si preceptor è cathedra clamet: I, puer, virgis te para; jam adero. At verò discipulus contra mutire audeat, dicatque: Quare domine preceptor? quid feci? Mox opponet magister: Quid tu nequissime? etiam interrogas, cur poenas des? I, cito, culpam quam interrogando geminasti, geminato lues supplicio. Oprimè Salvianus, & velut ludimagistri loco: Quid me interrogas, inquit, quare alter major, alter minor; alter miser, alter beatus? causam Dei nescio, sed ad plenissimam rationem abunde sufficit, quod à Deo agi ista demonstro. Ita satis sit pro universis rationibus, poenarum omnium & calamitatum auctorem esse Deum. Ita vult sapientissimus Iudæ hujus moderator, quod nos miselli contra hiscimus?

D Sionis Rex David aliquâ hic cyrositate ductus, putabat arcani tam abditæ reperturum se causas: Exstimabam, inquit, ut cognoscerem hoc; labor est ante me. Ergo abi ceteriosa Cogitatio: Si, dicebam, narrabo sic, ecce nationem filiorum tuorum reprobari: Abelem, Noëmum, Abrahàmum, Isaacum, & Deo charissimos quoque graviter accusem, si dicam eos à Deo desertos, quandoquidem constat esse flagellatos, aut si iudicem illos frustra studuisse virtuti. Quid igitur dicendum, cum cernamus probos improbolque mixtum flagellari? Labor est ante me, donec intrem in sanctuario Dei, & intelligam in novissimis eorum. Causas, cur Deus his parcat, hos affligat, nunquam satis indagabimus, dum in orbe meliore pugillares Dei liceat inspicere. Quisquis ergo tam impares moralium poenas considerat, illud regium proclamat: Iustus es Domine, & rectum iudicium tuum: Ego quidem cum puior, milles me id com-

Deus se habet et magister erga discipulos. Hebr. c. 12. August. in Psal. 93.

Exod. c. 12. vers. 16. Cur Deus amicos affligit, improbos autem nō.

Sen. lib. de Provid. c. 3. & epi. 124. & hoc omnium epistoliarum clausula est.

Salv. lib. 2. de Provid. De quo parti. 2. c. 6.

Psal. 72. v. 16. & 15.

Psal. eod.

Psal. 118. vers. 137.

id commeritum fateor. Cur puniantur ceteri, meum non est, à Deo eius rei rationem poscere. Hoc scio? *Psalm. 35. vers. 7.*

Psalm. 35. vers. 7.
August. in Psalm. 97. post med. mibi pag. 433.

Ad arcanum hoc rectius intelligendum Augustinus attentionem excitans: *Videte, inquit, fratres mei, advertite: illi Deus irascitur, quem peccatorem non flagellat. Nam cui verè propitius est, non solum donat peccata, ne nocent ad futurum saeculum: sed etiam castigat, ne semper peccare deleat. Quà in re Deus medicum agit, sed talem, qui exploratissimè noverit, quid cuius aegrotorum expediat. Dic mihi, cur medicus huic plus abijthii aut ellebori miscet, quàm illi? nempe, quia morbus ejus postulat, aut natura. Idem cogita de Deo, qui Augustini ore lic alloquitur aegrotum: Ego scivi quem curo, non mihi det qui aegrotat consilium. Tanquam emplastrum mordax urit te, sed sanat te. Rogas medicum, ut tollat emplastrum; & non tollit, nisi cum fuerit sanatus, quo posuerat. Virtus in infirmitate monet per perficitur. Hinc verissimè videtur dictum: *Vnicuique & non ignem exarminat & purgatio.**

Aug. ibid. p. 454. Lipsius l. 2. de Conf. r. 8. Obruissa est aurea moneta per ignem exarminat & purgatio.

CAPVT IV.

Quinque poenarum & afflictionum genera singillatim explicantur.

Viserat sibi Magnus Princeps symbolum pingi hunc in modum: Aquis innatabat cucurbita, & tanquam fortis suæ intelligens loquebatur conceptis his verbis: *Lactor, non mergor.* Nimirum cucurbitas natat docet corporis spongiosam levitatem. Ad hoc symbolo non multum abudit, quod Claudius Paradisus refert, illustri viro Admirallo Chabotio, symboli vice ventosam pilam seu follem fuisse, addita inscriptione, *Concussus surgo.* Nimirum hi folles verberibus volare discunt.

Plurimi hominum non aliter quàm plagis discunt sapere; tum cælum aspirant, cum eis terra forde- re incipit; mentem ad aeterna erigunt, cum illis inter caduca & fluxa malè est. *Concussus surgunt*, ut folles vento turgentes, qui quod gravius feriuntur, hoc altius volant. Atque hoc priore triplici capite demonstratum est. Nunc progredimur ad ipsas afflictionum & calamitatum formas seu species, quarum decem posuimus.

§. I. VIRGÆ.

PRIMUM in Patientiae gymnasio cruciabile instrumentum, quo discipuli castigantur, sunt VIRGÆ. Afflictio nemini non nota MORBUS est. Ecquis tam firmæ valetudinis, qui non subinde plagas sentiat ab his Virgæ? Vix ullus hominum tam sanus est, qui se hominem morbis obnoxium oblivisci possit. Robustissimus quisque interdum morsus & vellicationes sentit. Vel enim caput, vel oculi, vel dentes, vel brachia, vel stomachus, vel crura doloribus tentantur. Et miramur hoc? morborum seminarium sumus, & nõvum sit nos aegrotare? In quovis vitæ genere aegritudini locus est. Mox ubi nascimur, aegrotare incipimus, quod Augustino credemus: *Quis enim, inquit ille, non aegrotat in hac vitâ: quis non longum languorem trahit? Nasci hic in corpore mortali, incipere aegrotare est. Quid ergo ad morbi accessum trepidamus?*

In gymnasio patientiae instrumenta cruciabilia. Virgæ.

August. in Psalm. 103. ante med. mibi pag. 473. Idem serm. 74. Seneca epist. 76.

Hæc vitâ, morbus est perpetuus. Sed est etiam, mihi crede, in morbo virtuti locus. Hinc vera vox Ambrosii: *Infirmitas corporis, sobrietas mentis est: infirmitas, virtutum officina est.* Atque ut Hieronymus loquitur: *Satius est stomachum dolere, quàm mentem.*

Fuerunt, sed pauci, qui ad octogesimum annum integram valetudinem perduxerint, demum inclinare

Accepit domus, demum solvi, & collabi. Hoc sciamus, neminem ferè rectius aegrotare, quàm qui sanus apud aegrotos id sapius discit, hinc quisque ex seipso querat: Si tu hoc loco sis, quid facias, qui te geras, quàm sedatus ac placidus loquendo, quàm patiens dolores perferendo?

Illud desperatissimi hominis est & perditè vitam amantis, à magis valetudini subsidium querere. *Namquid non est Deus in Israël, ut eatis ad consulendum Bezeceub, Deum Accaron?* Ad Deum nos morbi trahant, non ad hostes Dei, non ad diabolum.

Hebræi à morbis immunes & cladibus, obliviscantur Numinis: At ubi *Multiplicata sunt infirmitates eorum, postea acceleraverunt.* Caetero collum, pes, brachium inuritur, ut melius habeat caput: ita Deus morborum caetero perurit corpus, ut valeat spiritus: *Infirmas gravos sobriam facit animam.* dixit Siracides. Et sanè multo melius est ardere igne febrium, quàm flammis vitiorum.

Multum demum veritam voluptatem nausent, cum aegri sunt. Ecce dixit Gregorius: *Divina dispensatione agitur, ut prolixiora vitia, aegritudo prolixior exurat.* Egent diuturno saepe flagello mali & inemendati mores nostri. Quod si Deus tam asperè percurit ubi parit, quàm asperè percutiet, ubi læviet? Et quantà illic distractione feriet, quos reprobat, si sic cruciat quos amat.

Ioannem anachoretam (Russino, Aquilejensi teste) quidam è religioso cætu rogavit, à febrî tertianâ se liberaret: At ille: *Requiritur tibi, necessariam cupis abijcere.* Ut enim saponè panni lavantur, sic mentem morbi eluunt. Corporis morbus, animi salus. Virtus in infirmitate perficitur.

Hanc ipsam ob causam religiosissimus olim senex (uti complures memorant) discipulo suo aegrotanti dixit: *Ne tristeris, fili, ob morbum corporis. Si ferum es, per hunc ignem rubiginem exues; si aurum es, novum nitorem indues. Non igitur angaris animo, si Deus torquere te velit, & in morbo esse, tu quis es, qui divinæ resistas voluntati, aut eam molestè feras? Itaque sustine, & roga Deum, ut quod ipse vult, & tu quoque velis.*

Profectò si rem ad vivum rescecimus, Morbus tantum momenti à Deo munus est, ut id centum annorum obsequiis rependi non possit. In morbo invitamur ad faciendam pacem cum Deo, quem forsitan antea bello impio laceravimus. Beatus Gregorius: *Admonendi sunt aegri, ait, ut considerent quanti sit muneris molestia corporalis, que admittit peccata diluit, & ea que admitti poterant, compescit.* Sapientissimè dixit Salomon: *Livor vulneris absceget mala.* Nam Gregorio interprete, flagellorum dolor vel cogitatas, vel perpetratas nequitas diluit. Quapropter admonendi sunt aegri, ut ed se filios Dei sentiant, quod illos disciplina flagella obligant. *Nisi enim correctis hereditatem dare disponeret, erudire eos per molestias non curaret.* Ideo afflicti & aegri corporis seipsum soletur & licet: *Satis est me amari, satis est spem esse securam: pereat corpus necessario periturum, modò non pereat animus.*

Ecquis doleat vetus tugurium eo sine destrui, ut domus extruatur nova? Ita nec aeger, licet vicinus morti, mereat: *Scimus, quoniam si terrestris domus nostra dissolvatur, quod edificationem ex Deo habemus, domum non inani factam, æternam in celis.*

Sed objeceris: Valenti ac sano facile est solari aegri; aliter loquimur, cum aliud sentimus. Quis aegrotorum credat valetudinem fractam, integre præferendam? Cum bonâ veniâ tuâ, mi homo, hac in re nimis te hominem fateris, & Christianæ disciplinæ planè imperitum. An illud Pauli ignoras? *Cum infirmor, tunc potens sum.* Hoc ipso sensu Gregorius dixit: *Adversitas vitæ, dum asperitate suâ sanctos comprimit, valentiores*

Morbus tantum momenti à Deo munus est, ut id centum annorum obsequiis rependi non possit. In morbo invitamur ad faciendam pacem cum Deo, quem forsitan antea bello impio laceravimus. Beatus Gregorius: *Admonendi sunt aegri, ait, ut considerent quanti sit muneris molestia corporalis, que admittit peccata diluit, & ea que admitti poterant, compescit.* Sapientissimè dixit Salomon: *Livor vulneris absceget mala.* Nam Gregorio interprete, flagellorum dolor vel cogitatas, vel perpetratas nequitas diluit. Quapropter admonendi sunt aegri, ut ed se filios Dei sentiant, quod illos disciplina flagella obligant. *Nisi enim correctis hereditatem dare disponeret, erudire eos per molestias non curaret.* Ideo afflicti & aegri corporis seipsum soletur & licet: *Satis est me amari, satis est spem esse securam: pereat corpus necessario periturum, modò non pereat animus.*

Ecquis doleat vetus tugurium eo sine destrui, ut domus extruatur nova? Ita nec aeger, licet vicinus morti, mereat: *Scimus, quoniam si terrestris domus nostra dissolvatur, quod edificationem ex Deo habemus, domum non inani factam, æternam in celis.*

Sed objeceris: Valenti ac sano facile est solari aegri; aliter loquimur, cum aliud sentimus. Quis aegrotorum credat valetudinem fractam, integre præferendam? Cum bonâ veniâ tuâ, mi homo, hac in re nimis te hominem fateris, & Christianæ disciplinæ planè imperitum. An illud Pauli ignoras? *Cum infirmor, tunc potens sum.* Hoc ipso sensu Gregorius dixit: *Adversitas vitæ, dum asperitate suâ sanctos comprimit, valentiores*

Greg. Hom. 19. in Evang. proprius finem.

Ruffin. A. quid e. i. in vitâ Ioan.

Ruffin. l. 2. m. 177. Pelagius in bell. 7. n. 16. Psal. c. 20.

Morbus tantum momenti à Deo munus est, ut id centum annorum obsequiis rependi non possit.

Prov. c. 20. vers. 30. Greg. p. 3. pastor ad monti. 3. mod.

2. Cor. c. 5. vers. 1.

2. Cor. c. 12. vers. 10. Greg. l. 2. moral. c. 15. proprius finem.